

„Edinost“

Izbaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 34 kron
za pol leta 12 „
za štiri leta 6 „
za en mesec 3 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročnino se priložene naročnine se uprava ne vira.

Če tobakarnah v Trstu se prodajajo poštne številke po 6 stotink (3 nč.); iz Trsta pa po 8 stotink (4 nč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

Se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osemtnice in javne zahvale domači oglašit. se računajo po pogodbi.

Vali dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nepravilni dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upravnništvo. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3. II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Nacionalna tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Manifestacija v Trstu.

Naše ljudsko-šolsko vprašanje.

(Govor dra. Gregorina na manifestacijskem shodu minole nedelje).

Slavna gospoda, častiti zborovalci!

Od predsedništva našega pol. društva »Edinost« dobil sem nalog, da poročam o našem šolskem vprašanju v Trstu in sicer ozirom na to, da se že od začetka, ko smo se začeli boriti za slovenske ljudske šole v Trstu, pečam s tem vprašanjem.

Ne pričakujte od mene, da vam bom dokazoval potrebo in važnost slovenskih šol za tržaške Slovence, ker to potrebo čutimo vsi, tako, da ni potrebno niti govoriti o tem. To važnost ljudskih šol za nas pa čutijo tudi naši nasprotniki, kateri nam ravno radi tega odreka jo ta duševni kruh, ker hočejo, da umremo od duševne lakote, ker hočejo, da poginemo! In ne odreka jo nam samo Italijani tega duševnega kruha, ampak tudi vlada sama, kakor razvidite iz naslednjih podatkov.

Znano vam je vsem, da se vprašanje slovenskih ljudskih šol v Trstu vleče že od l. 1884.

Leta 1884. je vložilo 1429 slovenskih starišev prošnjo za slovenske ljudske šole v Trstu za 700—800 otrok, dolžnih pohajati šolo. To prošnjo, podpisano od omenjenih 1429 starišev, vložilo je predsedništvo pol. društva »Edinost«, ki je že po svojih statutih upravičeno vlagati take prošnje v šolskih stvarih.

Tržaški mestni svet pa je v svoji seji od dne 10/12 1884. šel preko te prošnje na dnevni red — brez vsake motivacije. Ta sklep tržaškega mestnega sveta je bil dostavljen pol. društvu »Edinost« se sklepom od dne 15. decembra 1884.

Proti temu sklepu mestnega sveta tržaškega so se stariši, oziroma se je za njih pritožilo pol. društvo »Edinost«, ki je bilo, kakor omenjeno, pooblaščen v to že v prošnji sami na e. kr. namestništvo dne 6. januarja 1885. št. 354., kateri utok pa je e. kr. namestništvo odbilo z rešitvijo od dne 5. julija 1887. št. 777. — torej še le čez 2 leti po vložitvi rekursa. Prišli smo torej na drugo instanco še le po 4 letih! Ta odlok e. kr. namestništva se v kratko sklicuje na sledeče razloge:

C. kr. namestništvo priznava sicer, da se v okrožju mesta tržaškega nahaja potrebno število slov. otrok, dolžnih pohajati šolo, naglašalo pa je, da se v tržaški okolici nahajajo tri slovenske ljudske šole, katere lahko obiskujejo tudi slovenski otroci iz Trsta, ker te šole niso nad 4 kilometre oddaljene od mesta — Trst pa z okolice da je jedna šolska občina, radi česar da ni potrebno, da se v mestu ustanovijo posebne slov. ljudske šole. In vendar imajo Italijani več takih šol na meji mej mestom in okolico ter ustanovljajo paralelke za svoje otroke v Rojanu, Barkovljah in v Škledaju, da si te vasi niso oddaljene več nego 4 kilometre od mesta. In to, kar velja za Italijane, moralo bi veljati tudi za nas! Da je našemu slavnemu magistratu, ki misli, da na ta način brani svojo narodno posest, šolsko vprašanje politično vprašanje, se prav nič ne čudimo. Čuditi pa se moramo vladi, ki tega ne umeti.

Proti omenjeni namestništveni odločbi se je pol. društvo »Edinost« v imenu omenjenih 1400 starišev pritožilo na e. kr. ministerstvo bogočastja in nauka in sicer z rekurzom de praes. 10/8 1887. Pričakovati je bilo, da ta najvišja inštanca, ki bi morala v prvem redu biti čuvarica zakonov, da pravo Slovincem in da naloži občini, naj ustanovi za Slovence potrebne ljudske šole! Ali pritožitelji so se kruto prevarili!

Ministerstvo se namreč sploh ni pečalo z vprašanjem potrebe slovenskih ljudskih šol v Trstu, ampak je prosto reklo, da politično društvo »Edinost« nima pravice, nima legitimacije v to, da rekurira v imenu slov. starišev ter je iz tega formalnega razloga odbilo rekurz.

Torej pol. društvo »Edinost«, ki je po svojih statutih že pooblaščen pečati se s šolskimi vprašanji in ki je v dotični prošnji bilo izrečno v to: pooblaščen, to društvo da nima pravice rekurirati! In iz takega razloga se je odbil odnosni utok!!

V tem štadiju je bila meni poverjena čast, da napravim pritožbo na upravno sodišče. To je bilo l. 1888.

V pritožbi proti odločbi ministerstva za bogočastje in nauk sem naglašal, kakor se je naglašalo poprej, da je pol. društvo »Edinost« legitimirano, ali upravno sodišče je bilo tudi menenja, da pol. društvo »Edinost« nima pravice nastopati, da-si ima to v statutih in da-si je bilo izrečno pooblaščen v to!

Tako je končala prva naša Odiseja, prvi križevi pot za slovenske ljudske šole v Trstu! Naši slovenski stariši pa se niso dali prestrašiti — in zato vsa čast in hvala jim. Kajti ravno to je najboljši znak, da naš slovenski živelj živi krepko in hoče živeti.

Leta 1892 napravili so namreč drugo prošnjo in sicer naravnost na e. kr. namestništvo, in to radi tega, ker ni bilo nikakega dvoma, da bi jo magistrat kar a limine odbil. Ta prošnja je bila vložena v imenu Jakoba Perhava in drugov. To prošnjo so podpisali ne samo stariši, ampak tudi slov. davkoplačevalci v Trstu in se je zahtevalo od e. kr. namestništva, da kakor deželna e. kr. šolska oblast naloži mestnemu svetu, oziroma magistratu tržaškemu, da na mestne stroške in v primernih krajih mesta tržaškega ustanovi ljudske šole se slovenskim naučnim jezikom, ali vsaj slovenske paralelke; ali pa da ukrene potrebno, da država, kakor za Nemce, tako za Slovence tržaške ustanovi ljudske šole se slovenskim naučnim jezikom.

Namestništvo je poslalo to prošnjo na magistrat, da se isti izjavi o njej. V seji 22. maja 1894 — torej po dveh letih — prišlo je odnosno poročilo šolskega odseka na dnevni red. Ni potrebno, da Vam povem, kaj se je ob tej priliki govorilo in kako se je dokazovalo, da slovenske šole v Trstu niso potrebne; zadostuje, da Vam povem, da se je po zaslišanju dotičnih starišev sklenilo, da mestni svet tržaški nikdar ne dovoli, da se v okrožju mesta ustanovijo šole se slovenskim učenim jezikom in da se bo isti z vsemi sredstvi proti istim upiral ter čuval svete, nedotakljive pravice, katerih varovanje da mu je poverjeno.

Ta sklep je bil seveda vsprejet z vsemi glasovi proti onim slovenskim svetovalcem.

Svetovalec dr. Sanein se je protivil temu sklepu in je dokazoval potrebo ustanovitve slov. ljudskih šol v Trstu. Njegovi argumenti so aktualni ozirom na zahtevo italijanske univerze v Trstu, s katero se nam je danes tudi pečati.

V svojem govoru je naglašal po priliki tako-le: Če je mestni svet zahteval od vlade, da se za 800.000 Italijanov ustanovi univerza, potem se meni zdi, da ni pretirana zahteva po ljudski šoli za Slovence v Trstu; in če magistrat tržaški vzdržuje italijanske ljudske šole v okolici, opravičeno mi se zdi, da ustanovi in vzdržuje take tudi v mestu za Slovence.

Potem se je omenjeni g. svetovalec skliceval na šolske programe e. kr. ljudskih šol v Trstu od l. 1893., iz katerih je razvidno, da so to leto pobajali šolo 203 slovenski otroci možkega in 123 otrok ženskega spola, torej skupaj 326 otrok, h katerim je pristiš 320 slovenskih otrok, ki so v istem letu

zahajali v šolo pri sv. Jakobu, kar ustvarja število od 646 slovenskih otrok, dolžnih pohajati v šolo.

Ta govor seveda ni nič pomagal in so, kakor sem že omenil, sklenili, da za Slovence ne ustanove nobene ljudske šole v Trstu.

Omenjeni sklep mestnega sveta tržaškega je bil predložen e. kr. namestništvu, katero je z odločbo od dne 1. julija 1894 razsodilo, da se prošnja za ustanovitev slov. ljudskih šol v Trstu — odbije.

V razlogih najdemo iste stare litanije o štirih kilometrih. Namestništvo je priznalo sicer, da obstoji potrebno povprečno število otrok, dolžnih pohajati šolo. Po zakonu zadostuje namreč povprečno letno število 40 otrok, dočim so komisijonalne poizvedbe s prositelji dokazale povprečno letno število 170 otrok, a bi jih mi lahko izkazali tudi na tisoče otrok — ali namestništvo je vendar odbilo prošnjo, češ, da se v bližnji okolici nahajajo slovenske ljudske šole, ki niso oddaljene več nego 4 kilometre od mesta, v katere naj zahajajo slovenski otroci iz Trsta. Jaz bi sedaj samo vprašal, kaj bi vlada rekla, če bi Nemci, ako bi jih bilo toliko v Trstu, zahtevali, da se za njih otroke ustanove nemške ljudske šole? Jaz torej pravam samo, da-li bi tudi njih pošiljali v šole v Rojan, Barkovlje itd.?

Proti tej odločbi e. kr. namestništva vložil sem 7. avg. 1894, kakor pooblaščenec, utok na e. k. ministerstvo bogočastja in nauka in isto je potem z rešitvijo od dne 23. avg. 1895 — torej eno leto potem — kasiralo t. j. uničilo odločbo namestništva radi pomanjkljivega postopanja. Ta razsodba je namreč izrazila princip, da se ne sme gledati samo na kilometre, ampak tudi na potrebo, ter je namestništvo istočasno dalo nalog tržaškemu magistratu, da so v tem oziru vrše zopet poizvedbe.

Ozirom na to odločbo je v seji 14. aprila 1897. poročal asessor Slovcovich tako-le: Proti odločbi e. kr. namestništva od dne 1. julija 1894., katero je slavni mestni svet v seji od dne 12. julija 1894 vzel na ugodno znanje in s katero se je izreklo, da tržaška občina ni dolžna ustanoviti in vzdrževati slovenske ljudske šole v okrožju mesta tržaškega in s katero so se odbile prošnje Jakoba Vodopivea in drugov, Josipa Besednjaka in drugov, Antona Klun in drugov in Jakoba Perhava in drugov, vložili so prositelji utok na e. kr. ministerstvo za bogočastje in nauk in isto je z odlokom 23. avgusta 1895 kasiralo odločbo namestništva kakor pomanjkljivo, v kolikor so se z isto omenjene prošnje odbile, ker da ne obstajajo vsi pogoji § 59 obnove šolskega zakona ter je bila prošnja zavržena iz razloga, da ne obstoji oddaljenost, zahtevana po citiranem §; dočim se protistavlja, da, ker za Trst ne obstajajo še deželni izvršilni zakoni k § 59., se iz tega razloga ne bi mogel citirani § uporabiti na vprašavni slučaj in da bi bilo bolje, držati se odnosne ustanove političnega reda za elementarne šole; z ozirom na to pa, da v mestu Trstu, ki ustvarja skupaj z okolico eno šolsko občino, obstajajo že ljudske šole s slovenskim naučnim jezikom in da ne gre za to, da se ustanovi kaka šola v šolski občini, katera bi se še le morala ustanoviti, temveč v občini, ki že obstoji: ne morejo se upotrebiti zakonske določbe o ustanovitvi ljudskih šol in posebno citiranega § 59, in to tem manj, ker se zahteva ustanovitev šole na temelju čl. XIX. državnega temeljnega zakona od 21. decembra 1867 (o obeh pravicah državljanov), za čegar izvršitev pa manjkajo pozitivne zakonske ustanove.

Visoko e. kr. namestništvo, kateremu je

naloženo, da v tej stvari izda novo rešitev izključno se stališča potrebe pouka slovenske narodnosti v Trstu, naložilo je z odlokom od dne 8. februarja 1896 in 11. avgusta 1896 magistratu, soglasno s prej omenjenim odlokom e. kr. ministerstva, da se jej v popolnitev komisijonalnih poizvedeb predloži eno topografično karto, iz katere bi izhajal položaj obstoječih slov. šol in onih delov mesta in okolice, v katerih največ prebiva slovensko prebivalstvo in da naznani še število otrok, obvezanih pohajati obstoječe slov. šole, in onih, ki jih pohajajo.

Temu nalogu je mestni magistrat odgovoril z obvestilom od dne 6. junija 1896, da zahteve, da se v Trstu ustanove slov. šole ne odgovarjajo pravim realnim potrebam tukaj bivajočih Slovincem.

Od 344 učencev, ki so pobajali privatno slovensko ljudsko šolo sv. Cirila in Metodija pri sv. Jakobu, stanovalo jih je 123 izven okrožja mesta in od teh 50 v Sv. M. Magd. Gornji, 5 v Sv. M. Magd. Spodnji, 20 v Rocolu, 12 v Škledju in 6 na Vrdeli. V istem obvestilu naznanil je magistrat namestništvu, da se največji del prebivalstva, ki govori slovenski jezik, nahaja blizu okrožja mesta in blizu cest, ki vodijo do slov. ljudskih šol v okolici itd.

Na to je predlagal omenjeni gospod asessor v imenu šolske komisije nastopni sklep, ki je bil tudi enoglasno vsprejet raznoglasov slov. okoličanskih svetovalcev.

Dočim mestni svet ne nahaja za potrebno, da pošlje kakega zastopnika na komisijonalne poizvedbe, ki jih bo moral magistrat vsled naloga e. kr. namestništva storiti v pogledu ustanovitve slovenskih ljudskih šol v okrožju mesta, potrjuje še enkrat svojo v seji dne 14. septembra 1892 in 23. maja 1894 sklenjeno izjavo, da on nikoli ne dovoli, da se v okrožju mesta Trst ustanove in vzdržavajo na troške mesta šole, z naučnim jezikom, ki ni italijanski.

Na to so se zopet preslišavali stariši ter je izdalo namestništvo novo odločbo. Vsi smo pričakovali, da bo ta odločba, v smislu navodil visokega ministerstva, ugodna za Slovence. Ali pravarili smo se.

Namestništvo je sicer zopet priznalo, da imamo zadostno število otrok, ali prišlo je zopet do sklepa, da se šole mora meriti po kilometrih, da Slovinci imajo blizu dosti slovenskih ljudskih šol in da je večina teh otrok, za katere se zahteva šola na meji okrožja mesta, torej blizu okolice.

Ker smo se mi, da dokažemo, da obstoji potrebno število slovenskih otrok, dolžnih pohajati šolo, sklicevali na volitve v V. kuriji, se nam ja odgovorilo, da to ni noben dokaz, ker da so v V. kuriji lahko mnogi Italijani glasovali za slovenskega kandidata (!); sploh pa da je ljudsko štetje normativno.

Pri nas v Avstriji pa nimamo rubrike »narodnost« v popisnih polah za ljudsko štetje, ampak le »občevalni jezik«! In oblasti nas silijo, da napišemo jezik, katerega govorimo v našem javnem življenju, torej italijanski, ako smo prisiljeni z Italijani občevati v italijanski, ker ti poslednji ne poznajo drugega jezika. Kedar se vrši ljudsko štetje, se nam vedno povdarja, da narodnost nima ničesar opraviti z občevalnim jezikom. Ko pa se je ljudsko štetje izvršilo, merijo nam naše narodne pravice po istem rezultatu ljudskega štetja, katero ne pozna rubrike »narodnost«. In tako ljudsko štetje naj bi bilo normativno!!

Proti omenjeni odločbi namestništva smo se pritožili zopet dne 7. junija 1899 na visoko ministerstvo za bogočastje in nauk in od tega časa ne vemo, v kakem

stadiju se nahaja naše vprašanje. Če se kaj prša na namestništvo, kako stoji naša šolska zadeva, se dobiva stereotipni odgovor: »Das ist eine schwere Frage!« (To je težko vprašanje!). Seveda, kedar bi se moralo storiti kaj na našo korist, je to vselej »težko vprašanje«, kedar se pa ima odločiti proti nam, gre stvar lahko in hitro, kakor se je zgodilo z ravno omenjeno odločbo c. k. namestništva.

Dokler je bilo vprašanje »lahko«, reševali so je po 2—3 letih, sedaj, ko je isto postalo »težko«, ko se ne da zahteva kar tako odbiti, se ne rešuje več! Statistika pa nam dokazuje, da mej tem in v kljub vsem težavam mi napredujemo neprestano. Povdarjati mi je namreč, da je število naših šolskih otrok na c. kr. ljudskih šolah od 452 do leta 1900 naraslo na 559 in na šoli sv. Cirila in Metodija pri sv. Jakobu nad 400. Koliko naših otrok pa ne najde prostora ne na c. kr. ljudski šoli, ne na Ciril-Metodijevi šoli! Koliko otrok zapisujejo nezavedni starši za Labe ali Nemece! In slednjič: koliko se jih zapiše tako proti volji staršev! Opravičena je torej trditev, da število slovenskih šolskih otrok znaša nekaj tisoč!

Potreba je torej dokazana, ali ravno tako je dokazano, da ne občina ne vlada nimati volje niti odgovoriti na naše prošnje in pritožbe, katerih prve so bile vložene že l. 1883! Mi ne zahtevamo drugega, nego da nam jih sploh rešijo! In če nam jih tudi odbijejo, pa bomo mogli vsaj nastopiti pot na upravo sodišče! In to nam bo gotovo moralo dati pravo! Saj je tudi drugod, n. pr. nemškimi čifutami v Galiciji pod sličnimi okolnostmi pripoznalo pravico do šole. V naši borbi za slovenske ljudske šole se že ne vemo kam obrniti! A Bog varuj, ako bi mi delali, kakor delajo Italijani, ki imajo pomoči od vseh strani! Bog varuj, ako bi se mi do kakih tujih državljanov obrnili za pomoč, kakor to delajo Italijani in Nemei! Italijani imajo v Italiji društvo »Dante Alighieri«, od katerega dobivajo denarne podpore, da italijanizirajo Slovence in Hrvate v Avstriji, Nemei pa imajo društvo »Allgemeiner deutscher Schulverein«, s katerega pomočjo germanizirajo Slovence in Čeha v Avstriji. In na tem se nikdo ne izpodtika. Ako pa bi se mi istotako hoteli obračati do bratškega naroda v mogočni slovenski državi Rusiji, potem je gotovo, da binaš kar vse pozaprl. (Mej zborovalec je navstalo, ko je govornik izustil besedo »Rusija«, tako burno odobravanje in ploskanje, kakor ga še nismo opazili na nobenem shodu. Ko pa je zastopnik vlade protestiral proti takemu izvajanju, je govornik, ki se ni dal preplašiti po tem protestu, nadaljeval tako-le):

Isto pravico, s katero se Italijani obračajo v Italijo, z isto pravico, s katero se Nemei obračajo v Germanijo: isto pravico imamo tudi mi Slovenci, da se za kulturno pomoč obračamo do Rusije! Mi se nismo dosedaj še nikdar obrnili do Rusije za kako pomoč, ali, ako se bo z nami še nadalje tako postopalo, bomo prisiljeni v to. S tem sem konstatiral le fakto in naše enake pravice. (Viharno, dolgotrajno odobravanje in frenetični živio-klici.)

PODLISTEK.

Za dežjem solnce sije.

— Povest iz prejšnjih stoletij; prevlel Bukovič.

Ko mu je ptujec izginil izpred oči se je Edvard prijel za glavo. Poklicavši si v spomin vsako besedo tujčeve in predočivši si v duhu ves ta prizor, ni vedel prav, ali bdi ali sanja. Ne da bi si znal prav tolmačiti govorjenje tujčeve, ne da bi umeval prav tista čudna namigovanja istega, ne da bi si mogel tolmačiti silno razburjenje istega in pa veliko, ganljivo zanimanje zanj, ki se je kazalo v zatrdilu: jaz vas bom spremljal na skrivnem, jaz bom čuval nad vami — vendar je Edvard čutil nekaj v sebi, kar ga je pretresalo in vznemirjalo, neko slutnjo, ki mu je govorila, da mu je od strani tega tujca pričakovati pretresljivih razkritij in presenečenj, da mu bo torej biti udeleženi na razrešenju jednega tistih tragičnih konfliktov, ki jih toliko rado spleta človeško življenje.

Sedaj je bilo Edvardu nekako žal, da ni ptujca zadržal pri sebi. Planil je, da bi hitel za njim... ali kam, ko se mu ti kraji popolnoma neznani! Kam naj hiti, ko ta ne-

Politični pregled.

V TRSTU, dne 6. decembra 1901

Deželnozborske volitve na Primorskem. Na večeršnjih deželnozborskih volitvah bili so nadalje izvoljeni: v političnem okraju Gradiška: kandidata laške narodno-liberalne stranke, vitez Dottori in Vincenc Micheli, jednoglasno; istotako sta bila izvoljena jednoglasno v poreškem političnem okraju kandidata laške stranke Anton Avr. Mianich in dr. Silvester Venier. Osem slovenskih volilnih mož ni došlo k volitvam. V pazinskem političnem okraju pa sta bila izvoljena kandidata naše narodne stranke dr. Matko Laginja in dr. Diako Trinajstić, oba jednoglasno. Za koperski okraj sta bila z vsemi proti 20 glasom voljena naša kandidata J. Kompare in dr. M. Trinajstić.

Istotako sta bila jednoglasno izvoljena na Krku naša kandidata Šme Kvirin Kozulić in župnik Ante Andrijić.

Naše ljudstvo po Istri se je torej vrlo iržalo. Do novih pridobitev sami nismo imeli nade ob sedanjih razmerah; nam je bilo glavno, da uničimo nade nasprotnikov, ki so segale celo toliko daleč, da mi izidemo popolnoma uničeni iz tega volilnega boja. Kar smo hoteli doseči, na kar smo mislili, kar nam je bilo glavno, to nam je uspelo in ne le uspelo, ampak uspelo uprav sijajno: ne le da smo ohranili pozicije, ampak vse povsod je opazati vzbujanje duha. Naše ljudstvo se je pokazalo lepo disciplinirano! Večerašnje volitve govore: od 8 kandidatov naših, ki smo jih postavili v kmečkih občinah sta bila dva izvoljena z veliko večino, šest njih pa enoglasno. Narod po deželi je torej uprav sijajno posvedočil svojo ekzistenco; sedaj naj še naši ljudje po mestih store svojo dolžnost!!

Iz proračunskega odseka. Začetkom seje je odsek vsprejel zakonski načrt, ki spreminja določila zakona od dne 1. maja 1839 l. glede plač in mirovine učnega osebja na rimsko-katoliških in grško-katoliških škofijskih semeniščih, kakor tudi na centralnih semeniščih v Gorici in Zadru.

Na to je odsek nadaljeval razpravo o proračunu in sicer o točki: »Pošte in brzojavi«. Trgovinski minister, baron Call, je objavil, da ukrene vse mogoče za razširjenje telefonske mreže in za hitro zboljšanje razmer poštne ekspeditorjev in manipulantov.

Posl. Vuković je predložil resolucijo, ki pozivlja vlado, naj spopolni poštno zvezo z Vrhodom in naj ustanovi poštne urade v Skoplju, Prištini in Monastiru. Zahteval je, naj se zboljša pomorska poštna služba z Dalmačijo ter se je pritoževal proti samolaskemu dopisovanju z aderske poštne direkcije s podrejenimi uradi. Slednjič je stavil še resolucijo, zahtevajočo telefonsko zvezo med Trstom in Reko, odnosno Opatijo.

Posl. Malfatti je zahteval razširjenje telefonske zveze v Trentinu. Posl. dr. Rizzi je zahteval, naj vlada podvoji subvencijo parobrodni družbi Istra-Trst, ki dobiva sedaj za prevažanje pošte 24.000 K letne subvencije. Govornik je rekel, da stoji ta družba v jako slabih gmotnih razmerah in da je za minolo leto svojim delničarjem plačala samo 1% dividende. Posl. dr. Rizzi je nadalje zahteval, naj se Trst telefonično zveže z istr-

srečni ptujec ni pustil ni najmanj sledi za seboj!! V neopisnem razburjenju se je Edvard povrnil v gostilno. Tu je bilo zopet vse mirno, tolpa divjcov, ki so hrumeli popred, se je bila že razšla.

Med tem je mrak razprostrl svoja krila nad zemljo. Dnevu tolikega duševnega razburjenja je vendar enkrat sledila noč: čas miru, pokoja, odpočitka. Ali prinese tudi Edvardu blagodejnega in prepotrebne odpočitka po tolikih duševnih stresljajih prebitega dneva?!

Legel je k počitku — ali počitka ni našel. Nemirno se je premetaval po postelji. Vse mu je blodilo po glavi, misel se je podila za mislijo. Niti toliko ni mogel, da bi misli zbral v gotovo smer, da bi jih koncentriral v gotovi točki, ampak duh se mu je zgubljal v nekskem kaosu, v zmešajavi, kateri ni imel najti nikjer začetka, ni konca. In celo tedaj, ko je zatisnil oči v polusnu, ni našel miru in počitka. Razgreta fantazija je delovala dalje in v polusnu se je neprestano izogibal prepadam, ki so ga hoteli po-
žreti: komaj se je izognil jednemu, že je stal na robu drugega. Vsaki hip se je zbudil in planil kvišku v strahu.

skimi mesti ter z Gorico in Reko ter naj se taksa za telefonični pogovor med Dunajem in Trstom izjednači s takso za pogovore med Dunajem in Reko. (Taksa Dunaj-Trst znaša 3 krone, Dunaj-Reka pa 2 kroni.)

Nemški duh. Na manifestacijskem shodu v Kraljevih vinogradih pri Pragi predminolo nedeljo, ustanovitvi vseučilišč v Ljubljani, Brou in v Lvovu v prilog, je državni poslanec Hofica izustil nastopne besede: Nov duh se mora naseliti na vseučiliščih. Barbarski duh treba udušiti in ga nadomestiti z novo, nežno-čutno slovansko civilizacijo. — Mož, ki je svetoval Nemcem, naj Čehom razbijejo črepinje, je dika nemških vseučilišč! Šlaski nadzornik Winter v Vrešenu, ki je dal nežne poljske otročiče pretepati, ker niso molili po nemški, je bil vzgojen na nemškem vseučilišču. Sodniki v Gnezeniu, ki so se mogli do sitedga nasmejati poljskim materam, ker so iste menile v svojem prepričanju, da je tudi Krist govoril poljski, ti sodniki, ki so poljske matere kaznovali z večletnimi ječami zato, ker so svoje otroke branile pred barbarstvom, so dobili svojo omiko na nemških vseučiliščih. Svetovalci, preiskovalni sodniki in redarstveni uradniki, ki se trudijo, da bi z nezakonitimi sredstvi udušili poljski narod, so tudi nemški sinovi maz. Zato treba, da pride enkrat vlada poštene pravice in pravičnosti; in ta velika, skupnočloveška, civilizatorična naloga je prisojena Slovanom! Za ta cilj se hočemo bojevati vsi do zadnjega diha življenja svojega.

Radi protinemškega gibanja vsled nemškega barbarstva proti pruskim Poljakom se vrše — kakor javljajo iz Berolina od merodajne strani — pogajanja med nemškim poslanikom na Dunaju, grof Eulenbom in našim ministrom za znanje stvari, grofom Goluchowskim. V Berolinu da so uverjeni, da bo avstro-ogerska vlada lajalno pomagala, da se stvar poravna — Nemška vlada da se je obrnila tudi v Petrograd radi demonstracij v Varšavi. »Vossische Zeitung« pravi, da se za demonstracije Poljakov, Čehov in Slovencev ne meni, pač pa jo jezi, da se je minister Pientak udeležil Mickievičeve slavnosti na Dunaju, katere dohodek je bil namenjen obsojencem v Gnezeniu. Da bi vršil presijo na našo vladu, se rečeni list sklicuje na epizodo, ko je Crispi v letu 1890 odstranil iz italijanskega kabineta finančnega ministra Seismit-Doda, ker se je bil le-ta udeležil nekega banketa Avstriji sovržnih irredentistov. »Vossische Z.« bi torej zahtevala, naj bi grof Goluchowski in Koerber kar odredila, da mora minister Pientak culico povezati. Rečeni list se sklicuje na Seismit-Dodo od l. 1890. Koliko pa je bila pozneje, od 1890 do najnovejših časov, dostojanstvenikov, generalov in družih častnikov v Italiji, ki so se udeleževali protiaustrijskih in notorično irredentarskih demonstracij, zlasti v društvu »Dante Alighieri«, in katerih se noben Crispi ni dotaknil z najmanjim prstom!! O tem ne govori »Vossische Ztg.«

Radi dogodka v Vrešenu sede v zapori 4 uredniki lista »Praca«. Živelo nemško svobodoljublje! Prva zbirka za obsojene v Gnezeniu znaša nad 50000 mark; sedaj prično z drugo zbirko.

Bila je zanj ena tistih strašnih noči, ki izmučijo človeka bolj, nego najhuje fizično ali duševno delo dneva, tistih nočij, katerih noče biti nikoli konec.

Edvardu se je zdelo, da je prebil celo večnost, ko se je slednjič vendar začelo svitati. Pobit, razburjen in z razgredo glavo se je dvignil iz postelje. Dvornišvi svojo skromno toaleto je pristopil k oknu. Čista, sveža sapa je kaj dobro dela razgreti glavi njegovi in je pomirljivo delovala na razburjene živece.

Pomiril se je nekoliko. Po silnih duševnih erupcijah se je začela pojavljati naravna reakcija. Udajati se je jel tistemu duševnemu razpoloženju, ko človek z nekim fatalizmom pričakuje stvari, ki imajo priti, ko hoče tvegati vse in je pripravljen na vse.

V takem duševnem razpoloženju je zahajal poštnega konja in je nastopil usodno pot — proti mestu Parížkemu.

Dospevši na poštni urad v Parizu je takoj zapričel se svojimi poizvedovanji. Tu se mu je zdel najprimernej kraj za taka poizvedovanja.

(Pride še.)

Iz ogrske poslanske zbornice.

Zbornica je rešila razpravo o idemnitetni predlogi in je prešla v razpravo o provizoriju nagodbe s Hrvatsko. Posl. Bartha je v imenu neodvisne stranke izjavil, da ista ne bo glasovala za nagodbeni provizorij, češ, da Hrvatska stane Ogrsko več milijonov. Vadarany je rekel, da Hrvatska ni deželasestra Ogrske, temveč neločljiv del dežel krone sv. Štefana. Ko je govoril še ministerski predsednik Szell, je zbornica vsprejela provizorij.

Iz državnega zbora nemškega. V večerajnji seji državnega zbora nemškega je trgovinski minister Müller odgovarjal na izvajanja posl. Richterja. Na adresu desnice pa je rekel, da kmetijstvo je mogoče podpirati le toliko, kolikor dovoljuje sklepanje trgovinskih pogodb. Višanje carine na žita, kakor zahtevajo nekateri člani desnice, da je nemogoče.

Poslanec Nistler je trdil, da so bile trgovinske pogodbe, ki jih je bil sklenil grof Capavi, velika nesreča za domovino in se je zahvalil Bülowu in Posadowskemu, da sta se zavzela za poljedelstvo.

Socijalist Bebel je izvajal, da bo poljedelstvo imelo od novega carinskega tarifa 637 milijonov dobička, kateri dobiček bo moralo plačevati revnejše ljudstvo. Tako postopanje da dovede do javnega upora, katerega izživa sam državni kancelar. Saski minister Märtsch je rekel, da si je saska vlada štela v dolžnost imeti pred očmi skupne interese nemške države, ne pa oilločati v strankarskem interesu.

Tržaške vesti.

Stritar odlikovan. Genijalnemu pesniku in pisatelju slovenskemu, g. profesorju Josipu Stritarju, je cesar podelil viteški križec Fran Josipovega reda. Veseleči se iz srea na tem zasluženem odlikovanju, prosimo odlikovanca, naj izvoli vsprejeti naše najiskrenejše častitke.

Čemu sezati v daljavo, ko je — zlo tako blizu! Na razsodbi nemških sodnikov v Gnezeniu se zgraža ves svet. Gorostasnost te razsodbe nad ubogimi poljskimi materami odgovarja gorostasnosti razmer na šoli, na kateri so se pripetili dogodki, ki so dali povod omenjeni razsodbi. Dobri genij človeštva si mora v žalosti zakrivati obraz vspricho dejstva, da mora mati v parletno ječo zato, ker se je malec razgrela, prevladana od usmiljenja do svojega lastnega otroka! To je tako grozno, tako gorostasno, tako neverjetno, tako sramotno za civilizirano Evropo, da se je celó med novinstvom iz nemškega rajha oglasilo par novim, ki se — sramujejo.

Med temi je bila izlasti katoliška-konservativna »Germania«. Ta list je konstatiral, da se radi dogodkov v Gneznem-Vrešenu simpatije vse Evrope obračajo Poljakom, a mržnja Nemcem.

Ta list je menil, da je to skrajno nezmiselnost, ako se pouk v verstvu hoče zlorabljati kakor germanizatorično sredstvo, ako se torej otroku ta pouk usiljuje v jeziku, katerega otrok ne ume, a se vendar od tega puka pričakuje tistega blagodejnega, blažilnega učinka, radi katerega se ravno deli ta pouk.

Notorična, nepobitna, neomajna, večna resnica je ta, ki jo je tu napisalo glasilo katoliškega centra v drž. zboru nemškem. Večega nezmissla, večje absurdnosti je res ne more biti, nego je pouk veronauka v jeziku, ki ni materini jezik otroka! S tem se že a priori onemogoča dozorevanje tistega sadu, katerega ravno naj bi donášal veronauk!! Beseda o verskih resnicah, beseda ljubezni in pravice, naj deluje na mišljenje in sree otroka! A kako naj deluje na mišljenje, ako dele ne umeje te besede?! In kako naj deluje na sree, če mišljenje ostaja nedotakneno?!

»Germania« se je po vsej pravici zgrazala na tem, da se na pruskem Poljskem pouk v veronauku ponižuje v sredstvo germaniziranja, da se sredstvo, ki naj blaži duha in sree, zlorablja za namene nasilja in najbolj nemoralnega početja: kraje duš!

Nam pa ne treba hoditi še le na prusko Poljsko, ako se hočemo zgrazati na sličnem početju! Mi poznamo kraje, ki niso na Nemškem, ampak nam veliko bližje, kraje, ki leže v državi, ki bi sicer hotela biti nemška, ali ni in ne bo, ker jej tega ne dovoljuje narava...! V teh krajih vzdržuje država nemške ljudske šole, torej šole, v katere zahajajo otročiči najnežnejše dobe. In ker ti

kraji niso nemški, tudi otročiči, ki zahajajo v rečene šole, vsaj po 90 od sto niso nemški!! Da: ko pričenjajo hoditi v šolo, ne umejo niti jedne same besede nemški!! In tem otročičem se veronauk podaja v nemškem jeziku. S kakim vspehom — na to odgovarja že »Germanija«, a odgovarja tudi zdravi človeški razum!! Tudi v teh krajih se ne menijo za to, da-li veronauk dosega namen, po katerem je d'ne m bi moral stremiti; tudi v teh krajih jim je le do tega, da se tudi s pomočjo veronauka širi — raznarodovanje!!

Kje so ti kraji?! Ugibaj čitatelj, saj v to ti ne treba posebne fantazije!! V oporo ti pravimo samo: Čemu sezati v daljavo, ko je zlo — tako blizu?!

Tako mimogredé se lahko spominjaš tudi šolskega vprašanja tržškega, tistega pedagoškega nezmisla, ki je v zistem na tržških šolah...

Lepe razmere. Pišejo nam: Na naših e. kr. uradih vladajo še sedaj čudne — prečudne razmere!

Ako sem došel n. pr. na e. kr. redarstveni urad, naletam tam na uradnike, ki ne znajo ni besedice slovenskega jezika! In mesto da bi — ko že sami ne znajo — poklicali na pomoč take, ki znajo, se postavljajo pred človeka z običajnim »cosa la comanda« (Kaj želite?). Slično se dogaja na e. kr. deželnem sodišču, na e. kr. poštah, finančnih in drugih e. k. uradih!

Cvet vseh teh »lepih« razmer pa klije na e. k. okrajnem sodišču!

Pisce teh vrst je imel varuštvo nad pok. umobolnim I. D. in je dotični dekret — ali še le na odločno zahtevo — prejel v slovenskem jeziku.

Ko me je ta slayna sodna oblast vabila za eno ali drugo stvar, tikajočo se omenjenega varuštva, mi je dosledno pošiljala laške pozive! Da-si sem iste zavračal s primerno motivacijo, se gospoda niso udali in so mi, vkljub temu, da so vsi akti, zadevajoči omenjeno stvar, slovenski, te dni zopet doposlali laško povabilo! Nisem zavrnil istega, ker me slučajno ni bilo doma. Šel sem torej v sodnico št. XIX., ali opravič nisem ničesar, ker navzoča dvojica gg. uradnikov ni znala niti besedice slovenski!

Šel sem v urad gosp. tajnika Strausa in še le tu mi je bilo mogoče vdobiti človeka, ki me je umel! Gosp. sodni tajnik mi je šel na roko, da si ni bil to njega posel in vkljub temu, da je imel polne roke svojega dela; zato mu izreklam na tem mestu najsrčneje zahvalo.

Ko sva šla z omenjenim gospodom v drugo sobo, kjer imajo vršiti ono, za kar sem prošil, to je, da vzamejo na znanje smrt mojega varovanja, se je tam ponovilo, kar sem doživel v prvi dvorani — tudi tu niso znali slovenskega jezika in je moral prej imenovani gospod sam spisati zapisnik v slovenskem jeziku, katerega umejem jaz!

Grozna rodbinska tragedija. V ulici S. Sergio se je to noč zgodil strašen zločin. Mož je zavratno napadel svojo lastno ženo in jej zadal sedemnajst ran. Stvar je taka-le: Tri leta temu je, ko se je 18-letna branjevka Josipina Gazet poročila s 26-letnim težakom Angeljem Lagoj. Od začetka je Lagoj delal in živel sta srečno. Kmalu pa je Lagoj popustil delo in se udal pijančevanju ter hotel živeti na pleča svoje žene. Stanovala sta v ulici S. Sergio št. 4. Slednjič se je mladi ženi grdo in neredno življenje moza pristudilo, tako, da je pred kakimi 8 dnevi zbežala od njega in se podala k svoji materi. To pa je Lagoja razsrdilo in grozil je svoje ženi, da jo ubije. Včeraj je tudi res izvršil svojo grožnjo. Josipina je prodajala svoji stvari in bližajoči sv. Miklavž je bil kriv, da je izostala zunaj do 11. ure zvečer. Ko je pospravila svoje reči, šla je po 11. uri sinoči vesela, ker je dobro razprodala, po ulici Madonnina. V tej ulici je srečala policijskega inšpektorja g. Valentia in ta jo je ustavil, češ, kaj dela ob teh urah zunaj? Žena se je opravičila in šla dalje. A ni prošlo par minut, ko je isti inšpektor slišal obapen klic na pomoč. Tekel je tja, odkoder se je slišal glas, in našel na ulici S. Sergio okrvavljeno žensko na tleh. In bila je ista mlada ženska, katero je bil zaustavil malo pred. Nadzornik je poklical nekaj bližnjih stanovalcev in ti so nesli ranjeno žensko na zdravniško postajo. Tu je dobila prvo nujno zdravniško pomoč in pozneje so jo dali prenesti v bolnišnico. Inšpeksijski zdravnik dr. Rebulla je ranjeno žensko natančno pregledal in našel je na njej nič manje nego 17 še precej nevarnih

ran. Nekatere rane so globoke celo 2 cm., vendar pa je upanje, da zdravniki rešijo ženo. Ko se je reva danes v jutro zavedla, je izjavila, da jo je ranil nje lastni mož. Zdravniki so izjavili, da so bile rane provzročene s kakim trioglatim instrumentom. Ali s tem še ni bila pri kraju ta rodbinska tragedija, ampak se je završila s smrtjo nje glavne junaka. — Ranilec, ki je moral biti iz sebe — kakor trde novejša poročila — vsled ljubosumnosti, je begal okolo vso noč. Danes ob 6. uri zjutraj pa, sluté, da mu je redarstvo za petami, je šel v hišo Cazzia v ulici Seorzeria in se je iz IV. nadstropja vrgel na ulico, kjer je obležal mrtev. Tako se je zaključila ta grozna rodbinska tragedija.

Drobne vesti. Aretovanje. Policijski agent Hainau je aretiraj včeraj pri sv. Jakobu neko »ptičico« imenom Alojzija Grünwald, katera je na zvit način izvabila denarja nekim ženicam pri sv. Jakobu. Tičico so odveli v kletko v ulico Tigor.

Poskušano sleparstvo. V noči med 9 in 10 februarja t. l. je bila okradena tobakarna v ulici Arcata št. 2, last Ane Demarchi. Vodja te tobakarne je brat gori imenovane, Ivan Benardon, a v tobakarni sami je prodajala najeta služkinja. Po inventarju je bilo ukradeno za 500 kron kolekov in tobaka za 200 kron v denarju. Ker je bila gospodinja zavarovana proti tatvini, je napravila zavarovalnici račun za navedeno svoto.

Sedaj pa je redarstvo dooznalo, da je imenovani upravitelj imel ponarejen ključ od tobakarne in da je v nočnih urah večkrat zahajal v isto. Doznalo se je tudi, da onega večera, ko je bila izvršena tatvina ni bilo v tobakarni toliko blaga, za kolikor je bil predložen račun in da je goriimenovani Benardon vzel denar in ga spravil v žep. Benardona je redarstvo prišlo in ga izročilo dež. sodniji katera mu gotovo dobro poplača poskušano tatvino.

Velika nesreča na postaji južne železnice. En človek ubit. Med delavei, nastavljenimi pod vodstvom nadzornika Luke Bukry, kateri pazijo na red na progal, je bil tudi 26-letni Fran Čefuta, stanujoči v ulici Miramar. Temu možu je včeraj jutro ob 11. uri, vsled močne burje, železen drog, s katerim merijo visokost naloženih vagonov, padel tako močno na glavo, da je siromak ostal mrtev na mestu. Bližnji delavei, videči, da se Čefuta ne gane, so hitro telefonirali po zdravnika z zdravniške postaje. Le ta hitro je prišel, ali ponesrečenec ni bilo več pomoči. Opozorjene oblasti so poslale na lice mesta oficijala Sehabla in dirigenta stacije, katera sta vzela potrebne podatke. Malo pozneje sta prišla na kraj nesreče tudi se sodniji dr. Barzal in protokolist dr. Rangan, katera sta vse tam delujoče osebe vzela na zapisnik. Truplo nesrečnika so prepeljali v mrtvašnico pri sv. Justu. — Kakor doznajemo, se je imel Čefuta te dni poročiti.

Dražbe premičnin. V soboto, dne 7. decembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbе tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Montfort št. 5, mizarski predmeti in motor; pri sv. M. M. zgornji št. 86, hišna oprava; v ulici Riborgo št. 10, hišna oprava; v ulici Crosada št. 10, hišna oprava; v ulici Pesce št. 5, hišna oprava; v sv. Križu šte. 293, 300 kamnatih stopnic; v ulici della Valle št. 2, kuhinjska omara.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 10.6 ob 2. uri popoldne 11.3 C. — Tiakomer ob 7. uri zjutraj 763.2 — Danes puma ob 5.03 predp. in ob 4.39 pop.; oseka ob 10.54 predpoludne in ob 10.33 popoldne.

Miklavžev večer tržške ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda bo jutri, v soboto ob 4. uri popoldne v prostorih »Slovenske čitalnice«, ulica sv. Frančiška št. 2. Toliko se nam je zdelo potrebno omeniti, ker nekateri niso bili na jasnem, kedaj bo ta zabava. Ustopnina je 40 stotink. Miklavž prinese darila vsem malim in velikim otrokom, kar je zadosten vzrok za vsakogar, da prav gotovo pride.

Veteransko podporno društvo nas prosi, naj objavimo njega členom, da se društvo (z godbo) udeleži procesije v Rojanu v nedeljo ob 3. uri popol. Udje naj se zberejo v ulici Tiotore št. 5.

Vesti iz ostale Primorske.
X Istrski Italijani med seboj. Že zadnja »Naša Sloga« je pripovedovala, da

med Italijani mesta puljskega in laškimi političnim društvom za Istro navstaja oster konflikt, ker je rečeno društvo povodom sedanjih deželnozborskih volitev proglasilo kakor kandidate večinoma take ljudi, ki so ali očitni ali tajni nasprotniki prenosu deželnega zbora v Pulj. Italijani v Pulju so kar razsrjeni na politično društvo, posebno radi kandidature Andreja Davanzo iz Cittanove, ker je isti vrhu vsega v »Indipendentu« porogljivo pisal o italijanski stranki v Pulju. Tako je — pravi »Naša Sloga« — italijanska stranka lepo poplačala Pulju njegovo udanost do italijanske stvari!

Iz današnjega »Piccolo« doznajemo, da je vse resnica, kar je pisala »Naša Sloga« in da je konflikt postal akuten.

Včeraj je imelo načelnštvo italijanskega političnega društva za Istro v lastnosti kakor volilni odbor — tako pripoveduje »Piccolo« — svojo sejo tu v Trstu. Predsednik je prijavil, da je o volilnega odbora v Pulju dobil pismo, ki toži, da o postavljanju kandidatov za veleposestvo ni pol. društvo jemalo nikakega ozira na interese mesta Pulja. Pismo zahteva: a) naj se kandidatura Davanzo umakne, b) naj se dr. Ubaldo Scampicchio priglasi kandidatom, c) za veliko posestvo naj se proglasi tudi jeden puljskih meščanov. Za slučaj, da politično društvo ne ustreže tem zahtevam, žuga pismo, da vsi puljski člani izstopijo iz društva in da poslanci mesta Pulja in puljskih kmečkih občin prestopijo v odkrito opozicijo.

Načelnštvo — tako je pripovedoval dalje g. predsednik Bennati — je proučilo te zahteve in je dolžno izjaviti, da je postopalo z vso objektivnostjo in brez vsacega nasprotstva do mesta puljskega. Prvi zahtevi načelnštvo ne more ugoditi, pač pa je, da ustreže Puljeem, vsprejeta odpoved kandidaturi dra Benattija v trg. obrtni zbornici in Ventrelle v veleposestvu, in stavlja te mandate na razpolaganje volilnemu odboru v Pulju. Mej sejo že pa je došla brzojavka iz Pulja od predsednika vol. odbora, ki naznaja, da ne more vsprejeti ponudbe in da v Pulju vstrajajo pri vseh svojih zahtevah!

Vsled tega sporočila vtraja pol. društvo pri kandidaturah Bennati in Ventrella.

Konflikt je torej akuten. »Piccolo« predstavlja sicer stvar tako, kakor da se je Bennati odpovedal kandidaturi le v ta namen, da morejo dati mandat Pulju na razpolago, zadnja »Naša Sloga« pa zatrja, da se je večina svetovalcev trg. zbornice uprla zoper usiljevanje kandidatur Bennattija in Bartolija ter je zahtevala, naj se v redni seji proglasi druga kandidata, človeka trgovinskega stanu!!

To je Nemeza! Laški pregovor pravi, da vsaki vozel pride enkrat pod zob glavnika. V vsem laškem taboru istrskem ga ni človeka, ki bi tako sovražil in preganjal našo stranko, nego jo ravno Bartoli in Bennati. Ta dva moža bi nas kar strla v svojem besnilu. Prvi je proglasil tisto cinično, nemoralno geslo: osar tutto! — drugi je pred sedanjimi deželnozborskimi volitvami grozil, da nijeden hrvatsko-slovenskih poslancev se ne sme povrniti v deželni zbor.

Ali Boje je pravičen. Ne plačuje vsaki dan, ali plačuje gotovo!! Vsako zlo delo se mašuje prej ali slej nad onim, ki je je zagrešil!!

Bartoli je bil, Bennati je sedaj zastopnik V. kurije istrske v državnem zboru. In glej: prvi je moral o zadnjih državnozborskih volitvah bežati iz V. kurije v mesto, ker je postal oduren vsem in vsakomur. Sedaj pa pade oba iz trgovinske zbornice! To je silna moralna pljuska, dana od lastnih in najinteligentnejših ljudij. (Dalje na četrti strani.)

Prva tržška tovarna

za posrebrnjevanje ogledal

Via Farneto št. 10 (vhod Via Gelsi).

Telefon št. 941.

Tovarna za ogledalne šipe vseh velikosti, popraviljanje pokvarjenih ogledal ter zboljšanje po zelo ugodnih cenah.

PASTIGLIE

PROTI

PRENDI

kašlju, grlobolu, hripavosti, katanu, upadanju glasu, itd. itd.
zahtevajte vedno

Prendinijeve paštilje

Čudovit učinek pri pevcih, govornikih, prepovednikih, učiteljih itd.
Dobivajo se v skatljicah v Prendinijevi lekarni v Trstu in v vseh tukajšnjih boljših lekarnah kakor tudi po celi Evropi.
Skatljica stane 60 stotink.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

MIZARSKA ZADRUGA V GORICI
z omejenim jamstvom

naznanja slovenskemu občinstvu, da je prevzela

prvo slov. zalogo pohištva

iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarn v Solkanu in Gorici

Antona Černigoj-a

katera se nahaja
v Trstu, Via Piazza vecchia
(Rosario) št. 1.
(na desni strani cerkve sv. Petra).
Konkurenca nemogoča, ker je blago iz prve roke.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.

TRST

TOVARNA:	ZALOGA:
Via Tesa, vogal	Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslopje)
Via Limitanea	in Via Riborgo št. 21

Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurenco.

ILUSTROVANI CENIK ZASTONI IN FRANKO
Predmeti postavio se na parobrod ali železnico franko.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

PRVA TOVARNA

za čopiče in ščetke

Svetko D'Angeli

TRST - Via S. Antonio - TRST
(nasproti Zennaro in Gentili).

Specijaliteta čopičev za zidna dela nepresežne trpežnosti. Bogat izbor ščetk, strojev za čiščenje parketov, metelj, metlice, ščetk od perja, palice za iztolči prah.

Velikanski izbor mil, glavnikov, parfumov, listnic, novčark, možnjičkov itd.

Vse po jako nizkih cenah.
V prepričanje se prosi blagohoten obisk.

Prodajalnica izgotovljenih oblek
"Alla città di Trieste"
trvrde

EDVARD KALASCH

Via Torrente št. 34
nasproti giedališču „Armonia“ s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke po meri in najugodnejših cenah. V prodajalnici ima tudi zalogo perila za delavski stan po izvenredno nizkih cenah. Izbor boljših in navadnih snovij.

VELIK IZBOR
izgotovljenih hlač za delavce
kakor tudi blaga za hlače, ki se napravijo po meri.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Velikanska rastava pohištva in tapetarij. Izvenredno ugodne cene.

VILJEM DALIA TORRE

v Trstu, trg Giovanni 5. (Palača Diana.)
Moje pohištvo donesrečo.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

»Piccolo« seveda joče na tem »conflitto doloroso« ter izraža svoj »profondo dolore«. Ali nadeja se, da spor bo le mimoido. Opravičuje pol. društvo, češ, da je istemu gotovo nedostajalo materijalnega časa v to, da bi bil puljskim meščanom dobro pojasnil vse okolnosti, katere je moralo isto poštovati. Upa, da nesporazumljenje mine in da bomo slej ko prej gledali v Istri izgled človeških čednosti in italijanske slege.

Morda, da se stvar kako pokrpa za sedaj; ali mine ne, ker — ne more. Nesporazumljenja se bodo ponavljala kakor posledica skrajni politični nemirnosti. Razsulo v Trstu, razsulo v Gorici-Gradiški, razsulo v Pulju in razsulo v — Kopru. To ne more biti slučajno, epizodično, to prihaja iz defekta v konstituciji. »Piccolo« piše, kakor da je razpor med Italijani v Kopru provzročila le ena oseba. Ne, provzročila ga je moralno politična dekadencia, kateri glavni predstavitelj je isti mož, dr. Bennati, katerega sedaj mečejo tudi iz trgovinske zbornice v Rovinju! Gg. so razvneli strasti, klicali v boj zle instinkte, da bi uničili nas, a sedaj jim ti zdvijani duhovi uprizarjajo viharje v lastnem taboru!

Vesti iz Kranjske.

* Društvo »Meščanska godba« v Ljubljani je imelo do sedaj dohodkov 37.880 K 28 st. (podpora mesta, darovi in dohodki koncertov), stroškov pa 37.769 K 26 st. Mesečna plača nastavljenim godcem je znašala 17.948 K 48 st. Za nakup godal 5096 K 72 st. Godba je priredila 58 koncertov. Ako bi se število udov povečalo do 900—1000, bi društvo že izhajalo.

Vesti iz Štajerske.

— Za slovensko vseučilišče. Mariborski Slovenci namerjajo — kakor poroča »Slov. Gospodar« — prirediti v najbližjem času shod za slovenske vseučilišče v Ljubljani. Rečeni list pozdravlja z veseljem to misel. Mi — tudi. Res bi bilo potrebno, da Štajerski Slovenci nekoliko intenzivneje posežejo v to gibanje.

Brzobjavna poročila.

Državni zbor.

DUNAJ 6. (B.) (Zbornica poslancev) Začetkom seje je prijavil predsednik, da je Vsenemec Herzog položil svoj mandat. Herzog je došel v zbornico in izjavil, da on ni položil mandata. Pozneje je prijavil predsednik, da se je zgodila mistifikacija. Ker so se vsi nujni predlogi umaknili razun onega, ki se dostaja ustanovitve slovenskega vseučilišča v Ljubljani, je prešla zbornica v raz-

pravo o tem predlogu. Poslanec dr. Šusteršič je dobil besedo, da ta nujni predlog utemelji in je bil začetkom svojega govora opetovano prekinjen po hrupnih mejkicah od stran Vsenemec Steina, radi česar je predsednik tega poslednjega trikrat pozval na red.

Tudi med poslancema Schumayer in Gessmann je došlo do živahnega besednega spopada.

Posl. dr. Šusteršič je nadaljeval svoj govor ob trajnem ropot nju. Izjavil je, da bi Slovenci glasovali za odkazanje predloga na učnemu odseku brez prvega čitanja, ali temu se je uprla levica. Govornik je povdarjal, da so razne vlade deputacijam deželnega zbora, ki so hotele predložiti prošnjo za ustanovo vseučilišča, vsikdar zapirale pot do najvišjega prestola.

Vse plasti jugoslovanskega prebivalstva žele nujno ustanove vseučilišča, kateri ustanovi so pritrdili tudi nemški poslanci v dešelnem zboru kranjskem in ki bi služila interesu jugoslovanskega prebivalstva, kakor tudi vse države. Govornik obžaluje, da morajo Slovenci to, kar bi jim šlo po pravu, dosežati šele potom političnih bojov in je izjavil, da država narodov, kakoršnja je Avstrija, bi porušila pogoj svoje eksistence, ako bi ne bila pravična kulturnim potrebam vseh narodov.

Vsenemec Berger pobija predlog in se izreka proti ustanovitvi tujezičnih visokih šol in tudi proti ustanovitvi italijanskega vseučilišča v Trstu vzlic kulturni pomembnosti naroda italijanskega, kajti jedinega pristanišča Avstrije ne smemo izgubiti Italiji v prilog. Seja traja dalje.

DUNAJ 6. (B.) Minister za deželno brambo je izročil zakonski načrt, s katerim se podaljšuje veljavnost kontingenta novincev za l. 1902. Med došlimi spisi je interpelacija poslanca Breiterja o namišljenem barbarskem postopanju policije povodom zadnjih demonstracij v Lvovu; potem interpelacija istega poslanca, s katero povprašuje ministerskega predsednika, da-li je pri volji poizvedeti od ministra za vnanje stvari, grofa Goluchowskega, koliko resnice je na vesti, da nameruje, ali da je izrekel obžalovanje na demonstracijah pred poslopjem nemškega konsulata v Lvovu.

Odstop poslanca.

DUNAJ 6. (B.) Več listov javlja, da se v parlamentarnih krogih govori, da je posl. Tschan odložil svoj državnozbornski mandat. V pisarni zbornice ni še nič znano o tem.

Podpora krajem, ki trpe bedo.

DUNAJ 6. (B.) »Wiener Zeitung« objavlja sankcijonirani zakon od 4. t. m., s katerim se pooblašča vlada, da more v podporo potrebnim, v krajih, ki trpe ali katerim grozi beda, izdati zneske do 3 milijonov kron iz državnih sredstev.

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske“!

Čast mi je da upozorim p. n. gg. povjereniki i članove »Matice Hrvatske«, da će knjige »Matičine« za godinu 1901. biti doskora gotove i da se iste ukusno vezane mogu i ove godine kod mene naručiti.

Vezovi, što sam ih ove godine pripravo za »Matičine« knjige, vrlo su ukusni i originalni, te odgovaraju svim zahtjevima moderne knjigoveške vještine.

Ciene vezova „Matičinih“ knjiga:

1. Gjurašin: Ptice II.	1 krunu 40 filira
2. Marulić: Judita	1 » 40 »
3. Klaić: Krčki knezovi Frankopani I.	1 » 40 »
4. Turgenjev: Priповiesti. IV. (Slav. knjiž. IX.)	80 »
5. Novak: Dva svijeta	60 »
6. Velikanović: Otmica	60 »
7. Draženović: Povjest jednoga vjenčanja	60 »
8. Kuzmanović: Vitropir	60 »
9. V. T. B. U malome svijetu	60 »

Pošto mi je slavni odbor »Matice Hrvatske« i ove godine povjerio odpremu »Matičinih« knjiga, to se vezane knjige mogu **jedino kod mene naručiti** te ću ih ja zajedno s ostalim knjigama priposlati p. n. gg. povjerenicima »Matice Hrvatske«.

Umoljavam najuljudnije ovim putem p. n. gg. članove, da mi što prije izvole priposlati svoju cijenjenu naručbu kao i pripadajuću svotu poštanskom doznačnicom, jer inače neću moći efektuirati naručbe.

U Zagrebu, mjeseca studenoga 1901.

Ivan Schneider

knjigoveža „Matice Hrvatske“.

Frankopanska ulica br. 4.

MNOŽINA ZAHVAL JE VSAKOMUR NA UPOGLED.

POMADA od LILJANA. Brez olja in masti! Ne napravi samo vsako lice nežno in pomiljeno, nego tudi belo in brez peg. Solčne pege odpravi vsak z uporabo iste. Cena 3 lonč. gl. 1-50; antipatno demar 2 gl. v polin. vred.

ANTIRHEUNIN-MAZILLO proti trganju in zbadanju v rokah. Cena 1 lonč. 1 gl. 50 nvc. 2 lonč. 2 gl. 4 lonč. 3 gl. 3-20 s poštno vred ako se denar naprej pošlje.

ŽIVOTNI BALZAM „SALVATOR“. On čisti kri, ker je najboljša domača zdravilo za notranje in vnanje bolezni, odstranjuje nečiste soko ter s tem daljša človeško življenje. On zdravi vse mogoče in stare rane, kakor tudi vse druge bolezni ki so označene v navodilu priloženem vsakemu lončiču.

Prof. Dr. Concilije INJECTIO „SALVATOR“ v Varazdinu (Hrvatsko) **FR. RIEDLA** lekarna k „SALVATORJU“ VARAZDIN (Hrvatsko)

CAPSULE VEGETABLE za tajne bolezni

NAJBOLEJŠE DOMAČE ZDRAVILO.

Odlikovan z dvema zlatimi in bro-

FRAN HLAVATY

ulica Giulia št. 1/A.

Obuvala po angležkem in francoskem vzorcu izdeluje po meri cenj. damam in gospodom kakor tudi za otroke. Delo okusno in trpežno.

Popravljanje starega obuvala.

Ivan Angeli

ulica Canale 5

zraven cerkve sv. Antona novega

je edini tovarnar čopičev vseh vrst in ščetk, nahajajoč se na tržaškem trgu ter zamore konkurirati z vsakomur.

VELIK IZBOR velikih ščetk od grive ali korenk tudi malih. Angleške ščetke za čiščenje obuvala, neprolomljivi ameriški glavniki, angleške ščetke za zobovje čiščiti, specialitete za parfumiranje angleškega in domačega izdelka vse po jako znižanih cenah.

Novo tržasko pogrebno podjetje

Piazza della Legna 4.

vsakovrstne pogrebe po najzmernejših cenah

Podjetje ima v zalogi bogat izbor vencev in drugih mrtvaških predmetov.

Opozorja se slavno občinstvo, da ne zamenja našega naslova (Piazza delle Legna št. 4) z namišljenimi agenti za pogrebe, ki so bili že davno odpuščeni od našega podjetja.

KARLO PERTOT

kamnosek

nasproti pokopališču pri Sv. Ani.

Izdeluje iz istrskega in kraškega kamnja vsakovrstne najnavadnejše do najfinije izdelke.

Priporoča se slavn. občinstvu za vsakovrstne napisne plošče in nagrobne spomenike.

Sprejema naročbe za stavbinske in druga v to stroko spadajoča dela. Vsaka naročba se izvrši točno in po ugodnih cenah.

Proti kašlju in kataru

kakor tudi proti

hripi (influenca)

naj se uporabljajo edino le

katramne pastilje Ravasini

skatljica po 80 stotink.

Proti

zagrljenju in grlobolu

se priporočajo

Ravasinijeve pastilje

od ogolunjene sladke škorje

skatljica po 60 stotink.

Vdobja se v

LEKARNI RAVASINI

v Trstu, Piazza della Stazione št. 3.

kakor tudi v lekarni Piccola Jeroniti, Luciani, Vitali & Vardalasso; v Reki: lekarna Prodani; v Gorici lekarna Cristofaletti in Pontoni.

Konrad Jacopich trgovec z jedilnim

blagom v Trstu, Piazza Barriera priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, navadnega in najfinejšega olja, najfinejše testenine, nadalje moke, otrobov, žito, ovsu itd. po jakonizkih cenah. Razpošilja naročeno blago tudi na deželo na debelo in drobno. Ceniki franko.

Prodaja vina „Ai Maestri“

v ulici Valdirivo št. 17. Slavnemu občinstvu se uganjanja, da se od danes naprej točijo sledeča vina: refosk črn po 28 novč., bela rebula iz Brd po 28 novč. Za družine po ugodnejših cenah. Opolo iz Visa po 28. novč. Za obilen obisk se priporoča ter že vnaprej zahvaljuje.

Vsak zamore moja vina analizovati in ako jih vdobi ponarejena! vdobi 100 gl. nagrade.

Skladišče vina ulica Acquedotto št.

23. Prodaja vina v sodih in buteljkah, Fine pašne in dezertne vina na debelo in drobno, franko na dom po najugodnejši in konkurenčnih cenah.

Operatèr kurjih očes, (Kalistv-

van specializist Giordani, ima svoj ambulatorij Via Stadion 3. I. ki je odprt od g. predp. do 6. pop. ob nedeljah in praznikih do 4. pop. Izvršuje odstranitev kurjih očes in zraslih nohtov tudi v najbolj kompliciranih slučajih na poseben način in brez nikakoršnih bolečin. Cena za operacijo v ambulatoriju 1 krona, na domu 2 kroni.

JAKOB BAMBIČ

trgovec z jedilnim blagom

Via Giulia št. 7.

Priporoča svojo zalogo jestvin kolonijalij, vsakovrstnega olja, navadnega in najfinejšega. — Najfineje testenine, po jako nizkih cenah, ter moke, žita, ovsu, otrobi. — Razpošilja naročeno blago tudi na deželo na debelo in drobno. — Cenike razpošilja franko.

Priporoča se pri najsolidnejšem delu in o zmernimi cenami.

IVAN KRŽE

Trst. — Piazza S. Giovanni št. 6. — Trst.

Trgovina s kuhinjsko posodo vsake vrste iz zemlje, porcelana, železa, kostarja in stekla; velik izbor pletenin in lesenega blaga. Lesene pipe iz najboljšega tisovega lesa z gobo ali druge zlobe.

ZALOGA DALMATINSKIH VIN

iz lastnih kletij

in

ISTRSKI TERAN,

ki se toplo priporoča družinam, gosp. krčmarjem in restavracijam.

Simeon Pavlinović, ul. Chiozza 11.

Važno oznanilo!

Podpisani smatra si v dolžnost javiti, da se VINA iz VISA, KASTELOV pri SPLITU, ISTRSKO BELA VINA iz VISA, ki se prodajajo v njegovih zalogi, analizovana in stavljeni pod stalno kontrolo zaveza za kemično analizovanje, ovlašćenega od c. kr. avstrijskega ministerstva. Zato se stavlja na vse sode in boteljke kontrolna in garancijska znamka št. 137. To določbo je izdalo visoko c. kr. notranje ministerstvo radi pregleda kvarjanja vina, ki stavlja v resno nevarnost ljudstvo.

Kedor si torej vkupi vino v moji zalogi, je gotov, da se v njem ne nahaja drugih snovi, negda je vino čisto in naravno, da se sme z mirno vestjo dajati bolnikom in konvalescentom, ker analizacija zavod stavlja pod svoje varstvo samo ona vina, ki so čista in imajo vso potrebno vsebino, ki jo morajo imeti najfinejša vina.

C E N E:

Istrski teran	liter po 32 novč.
Vino iz Kastelov pri Splitu	34 "
Fino vino iz VISA	34 "
Vino Opollo	38 "
Belo vino iz VISA	40 "

Zahvaljuje vsoj jamstveno znamko.

Josip Tami

ulica Legna št. 6 (Dvorica)